

РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВ ІНСТИТУЦІЙНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕГУЛЯТОРІВ В УКРАЇНІ

Держава, як важливий учасник страхового ринку, позиціонує себе з різних сторін, часто не визначених чітко, – свідченням чого є останні регуляторно-наглядові трансформації вітчизняного фінансового сектора. Тема перспектив інституційної консолідації фінансових регуляторів в Україні, що на сьогодні обговорюється і стосується можливості «переходу» Нацкомфінпослуг під «крило» НБУ, є надзвичайно складним питанням. У цьому руслі доцільно було б говорити не тільки про інституційне переформатування органів-регуляторів (що часто зустрічаємо), але і про інструментальний і функціональний аспекти проблеми (що є вкрай недостатнім).

Окремі аспекти питання щодо ролі страхового ринку. По-перше. Відомою є теза, що сумарні активи небанківських установ України не перевищують 10 % в їх загальній сукупності, де частка активів страховиків є переважною. Тут не можна судити спрощено кількісно – багато це чи мало – це ринок зі своєю функціональною та інструментальною специфікою в кожному з окремих його сегментів. Дж. М. Кейнс чітко визначив відмінність грошей (у банках) як фінансових інструментів від інших фінансових інструментів (як страхових полісів страховиків, наприклад): «... для грошей їх премія за ліквідність набагато перевищує витрати на їх утримання, тоді як витрати утримання інших активів набагато перевищують їх премію за ліквідність». Зазначені вище кількісні порівняння некоректні і з огляду на функціональну роль страхування в частині формування «соціального значення грошей» (термін В. Зелізер з однойменної книги).

Є професійні дослідження про зростання ролі і частки небанківських інститутів в структурі ринку, сумарних активах, зобов'язаннях і капіталі фінансових установ (І. Уолтер, наприклад). Про бізнес-моделі взаємодії банків і СК, особливості їх регулювання написано і переговорено багато – експертами та аналітиками.

По-друге, в класифікації фінансових послуг в тексті Генеральної угоди про торгівлю послугами в рамках СОТ чітко вирізняється група страхових послуг та послуг, що пов'язані зі страхуванням (перші чотири позиції відповідного додатка до угоди). Такі послуги є самостійними і в такому документальному представленні. У світі є різні приклади побудови роботи регуляторно-наглядових органів в банківській і небанківській сфері, і у сфері страхування у т.ч. Страхова діяльність координується з об'єднаного (банківського і небанківського) державного регуляторного центру тільки в окремих «малих» країнах (країни Балтії, наприклад), де розвиток страхових ринків не є достатньо автономним. Для України її євроатлантичні перспективи потребують збереження регулювання і нагляду за страховим ринком в окремій державній інституції.

Аналіз показує, що при передбаченні наслідків «абсорбції» НБУ функцій Нацкофінпослуг в частині регулювання/нагляду за страхуванням переважними є негативні експертні оцінки. Тому, що: а) регулювання і нагляд (які все ще в Україні ніде не розділені) мають свою специфіку в страхуванні і банківській справі; також банківські та страхові послуги / інструменти не уніфікуються по суті; б) як зазначалось вище, в світі і в Європі є чітка диференціація видів фінансових послуг, а саме «фінансові послуги страхові і банківські». Не дарма ж це. І ми ж намагаємось гармонізуватись з правовим полем ЄС.

І по-третє, в Законі України «Про банки і банківську діяльність» не скасована стаття, де банкам заборонено займатися страхуванням, торгівлею, виробництвом. Тоді, що ж, мегарегулятор буде займатися і тим, що буде стежити, – чи не займаються банки страхуванням? Але це ж пряма законодавча норма.

Виникає також багато додаткових питань щодо нової (в рамках консолідованого регулятора) процедури прийняття регуляторно-наглядових рішень щодо розвитку страхового ринку, оцінки ризиків, резервів, etc. В рамках ідеї консолідованого регулятора проглядається ідея дозволу банкам надавати страхові послуги «напрямую». Це недоцільно і передчасно також.

Історії відомо, що після скасування американського закону Гласса-Стігалла у 1999 р. вже через пару років в США відбулись перші корпоративні крахи, спровоковані «всезадністю» фінансових установ і зростанням ризиків (корпорація «Енрон» та інші). Згодом почастішали спроби обґрунтування відновлення окремих статей акту Гласса-Стігалла. Тому що іноді «оркестри фінансових інструментів» швидко перетворюються в «котячі концерти».

Дотепер вкрай не вистачає фахових оцінок, коментарів і елементарних роз'яснень – що чекає страховий ринок після можливої передачі функцій Нацкомфінпослуг НБУ? Чи підвищиться прозорість страхового ринку, капіталізація і в цілому затребуваність страхових послуг? Зростуть резерви і премії (страхові звичайно ж, а не особисті)? І буде новий поштовх до лайфового страхування? Сумнівно, адже від переставлення складових (тут – регуляторно-владних) суми-ефекти не змінюються. Але часто адміністрування робить «ринки настільки прозорими, що їх майже не видно».

УДК 338.46:368.182.3:657.421.3

Ю.О. Кравінський,

аспірант кафедри страхування,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

КАНАЛИ ПРОДАЖУ ПОСЛУГ СТРАХУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах страхування є одним із важливих способів захисту матеріальних активів промислових підприємств. Воно дає можливість